

Неопходно прављење владе од странака међу којима постоје “идеолошке разлике” и изгледно спајање два пола српске политике у једној институцији поново су реактивирале “морална” питања наше политичке сцене. Са разних страна чује се како је то што се намерава неморално – Биљана Ковачевић Вучо говори о моралном посрнућу Бориса Тадића, Жарко Кораћ ламентира над потпуним недостатком морала у српској политици, Драгољуб Жарковић све то коментарише у тексту “Моралистичка закуска”, а прва Србија могућу владу ДС и СПС дочекује насловима “Крај Србије” и оценама да се ради о издаји воље бирачког тела итд. Тако се као у неком празном ходу, пошто се већ неколико недеља ништа не дешава, види око чега се заиста врти политика у Србији – око морала. Међутим, никада нисмо могли чути да се неко од актера заиста заинтересовао за морална питања. Морал је ту више екран на који свако пројектује своје ултимативне ауторитарне жеље. Али, пошто је сасвим непримерено те жеље исказати онако како оне заиста изгледају – нпр. ја хоћу да будем на власти тако да сви моји конкуренти не могу ни да јој приђу – тај налог жеље приказује се као морални налог. Будући да се код морала ради о филозофској категорији, која, дакле, не спада у позитивну стварност како се она данас види, тај простор не пружа никакав отпор жељама, свако може да произведе тачно онакав морални суд какав жели.

Аргументација увек иде ка истом циљу, да у забрану оних који су заиста морални остави само нас саме и нашу групу. Што нас, барем на дуже стазе, једине квалификује да вршимо власт у овој Србији. За оне који остају изван забрана постоји једно специфично име: они су *прагматични*. Прагматизам је та лоша навика која корумпира политичке субјекте. У нашем случају прагматизам је то што наводи Тадића да прави владу са социјалистима, или Дачића да прави владу са Тадићем, то што Тадића тера да помиње национално помирење. У последњем Пешчанику Жарко Кораћ то такође назива прагматизмом, али каже (отприлике): “Прагматизам је средство, а не циљ. Када је неко прагматичан, мене интересује у ком циљу” при чему се подразумева да је циљ, наравно, морални циљ, што Кораћ, чини ми се, и потврђује помињући изручења Хагу непосредно после ових примедби. На неки начин, главни проблем у вези српске политике и јавности која је прати састоји се управо у овој загонетки: прагматизам није само средство, него и циљ. Могуће је бити прагматичан, а да то није у циљу потврђивања оне моралне

ексклузивности са почетка. Основни смисао политике је да буде прагматична.

Недавно су на радију говорили Срби из енклава на Косову. Кажу да су им главни проблеми нестанци струје, немогућност налажења посла и слабе плате. Поента је да је једини задатак политичара да им помогну у решавању ових проблема. Да ли они треба да то раде у било каквом моралном циљу – било да је то циљ потврђивања њих самих као јединих моралних субјеката или као моралних субјеката уопште, у односу на уобичајену лошу представу о политичарима? Наравно да не. Они напосто треба да то ураде јер је то њихов задатак, то је сврха политике. Њихово понашање тада би се сасвим добро могло описати као прагматичност: упознају се са проблемом и почињу га решавати, као прагматични људи, људи окренути деловању. Али, овакви политичари би били нелојална конкуренција постојећим. Они кажу, не, не можемо сада то да радимо јер издајници прете да униште све у Србији, морамо се претходно решити издајника, а издајници су некако сви који нису из тог уског круга који говори. И тако, онај народ који пристане на ову игру, стално ће трошити своје снаге у међусобном рату за рачун одређене политичке групе, а послови ће чекати неко боље време које никад неће доћи.

Занимљиво је да се ова табуизација прагматизма не намеће само из политичких кругова. Наши интелектуалци, мислим, сматрају да је њихова првенствена улога да, будући да су морална савест друштва, обнављају услове ове табуизације. На пример, основна разлика између ЛДП који има јавну и активну интелектуалну подршку и ДС који је нема у толикој мери, је управо у томе: ДС је прагматизован, прагматизмом корумпиран ЛДП. Насупрот томе, улога ЛДП је да буде морална савест ДС и целог друштва. Ево како се то види у последњој колумни Теофила Панчића “Плакање је здраво”. Теофил ту уводи поделу “ми” и “они”: ми који смо плакали за Ђинђићем и они који су плакали за Милошевићем. И каже како “ми” и “они” никако нисмо исто. Међутим, додаје даље Теофил, они су нама сада потребни исто као што смо и ми њима јер треба направити “проевропску” владу. “Ми” смо спремни да им опростимо и да их прагматично прихватимо јер су нам потребни, међутим “они” то не виде тако: они мисле да су они ти који имају шта да опраштају. И сад, каже Теофил: “Да ли то значи да је то сукоб двеју подједнако нарцистички самодефинисаних позиција, а да је ‘истина негде на златној средини’”? и одговара: “Наравно да не, то је пуко којешта, разуме се да смо ми у праву да ми представљамо боље лице Србије итд. Теофил чак додаје да они могу тачку по тачку да докажу да је то тако (верујем да то доказивање у кругу где се Теофил креће иде сасвим једноставно, све што било ко каже узима се као коначан доказ да је то тако.) Проблем који ја овде видим, не тиче се тога што Теофил мисли да истина може бити само једна, то мислим и ја, него је занимљив начин на који је Теофил поставио ову сцену. Ко смо то “ми”? То свакако није Тадић који се у истој недељи назива морално извитопереним глупаком од стране истих људи са којима се Теофил слаже, то није ни ДС који се приказује као предузеће које не сме да сиђе са власти, него је то управо тај уски круг око ЛДП, Пешчаника итд. Али, зашто је томе кругу онда уопште потребан СПС? Јел' то ЛДП прави владу са СПС? Наравно да не, али чак и када ДС прави владу са СПС, он то заиста не чини из простог разлога што

корумпирани, прагматични ДС не може ништа да чини, као легитимни морални агенти код нас се у Србији јављају само, дакле, ЛДП и СПС, при чему се зна да су “они” нечиста страна. При том, наравно, никаква средина ту не постоји. И ту је та права тајна наше политике, сва та прагматична већина стављена је у позицију *homo sacer*-а, сувишних људи који нису дорасли да се њихов глас чује у тој моралистичкој титанској борби.

Да не говоримо о томе да би та прагматична већина могла да и моралне норме схвати тако да њихова примена не издваја ниједну од ривалских група, а да води правој обнови друштвених веза. Бојим се да се то неће догодити све док се прагматизам не престане третирати као *untouchable* појам, као онај круцијални аргумент који показује да је неко изашао из дозвољених моралних оквира. Погледајте у Вујаклији или било где, та реч уопште нема значење нечега морално недозвољеног – оно што од тог појма чини нешто морално недозвољено је искључиво сам на ш ауторитарни политички априори.